Dosarul nr. 4r-1121/23 *(4-22158850-02-4r-23032023)*
Judecătorul: Cristina Cheptea

D E C I Z I E
În numele Legii

07 februarie 2025 mun. Chișinău
Colegiul Penal al Curții de Apel Centru
Avînd în componenţa sa:
Preşedintele completului, judecătorul: Oxana Robu
Judecătorii: Vitalie Budeci și Vladislav Schibin
Judecînd în ordine de recurs, *fără prezența părților,* recursul contraventei Bordeniuc Mariana împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 24 ianuarie 2023, în cauza contravențională, intentată împotriva lui ***Bordeniuc Mariana*** *****, IDNP *****, născută la *****, în temeiul alin. 1 al art. 318 Cod Contravențional al RMoldova

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:
în procedura instanței de fond: 01.11.2022 – 24.01.2023;
în procedura instanței de recurs: 23.03.2023 – 07.02.2025.
Procedura de înștiințare a participanților a fost legal executată.

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar şi a argumentelor prezentate în ședința de judecată, Colegiul penal -

A C O N S T A T A T:

1. Cet. Bordeniuc Mariana *****, având calitatea de debitor în cadrul procedurii de executare, intentată în baza documentului executoriu nr. 2-2056/16 din 30.11.2016, n-a executat hotărârea instanței de judecată. Drept urmare, la 15 iulie 2022 în privința Marianei Bordeniuc a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție în baza art. 318 alin. 1 Cod Contravențional al RMoldova.
2. *Prin hotărârea Judecătoriei Chişinău sediul Buiucani din 24 ianuarie 2023*, Bordeniuc Mariana ***** a fost declarată vinovată de comiterea contravenției prevăzută la alin. 1 al art. 318 Cod Contravențional al R Moldova și în temeiul acestei Legi i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 30 (treizeci) unități convenționale, echivalentul a 1500 (una mie cinci sute) lei MD..

3. Considerînd neîntemeiată hotărîrea în cauză, contarvenienta Bordeniuc Mariana, a înaintat cerere de recurs prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărîrii şi dispunerea rejudecării cauzei în prima instanţă, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului a invocat următoarele aspecte:

- conform procesului verbal din 15.07.2022 întocmit în procedura de executare nr. 010-782r/2020 adresa de domiciliu a lui Mariana Bordeniuc, IDNP *****, a.n. ***** este mun. Chișinău, șos. *****;
- conform hotărârii de judecată recurată, adresa de domiciliu a lui Mariana Bordenic la fel este indicată ca fiind mun. Chișinău, șos. *****;
- conform datelor din buletinul de identitate a lui Mariana Bordeniuc în fișa de însoțire, este menționată că ultimul domiciliu fiind înregistrat la adresa mun. Chișinău, șos. *****;
- conform materialelor cauzei, nu se regăsește dovada citării legale la adresa de domiciliu a lui Mariana Bordeniuc, ori foaia dosarului nr. 106 și 106 A unde este indicat scrisoarea și avizul recomandat prin care se rezumă că a fost expediată citația, este indicat că a fost remisă la adresa mun. Chișinău, str. *****;
- ulterior, o altă citație, scrisoare sau înștiințare la adsresa reală de domiciliu a lui Mariana Bordeniuc nu a fost expediată, decât o scrisoare la data de 28.01.2023, presupune odată cu expedierea actului judecătoresc contestat, scrisoare ce a ajuns la oficiul poștal nr. 2028, la data de 30.01.2023, adică după emiterea Hotărârii de judecată recurată;
- circumstanțele stabilite sunt în contradicție cu procesul verbal al ședinței de judecată din data de 26.12.2022 și respectiv se combate concluzia primei instanțe, ceea ce denotă că instanța de fond nu și-a motivat corespunzător soluția și a constatat eronat faptele dosarului contravențional, constatările fiind lipsite de probatoriu și neadevărate.

Procedura de înștiințare a participanților a fost legal executată.

Conform art.471 alin. (1)-(2) din Codul contravențional, recursul se judecă de un complet din 3 judecători, fără prezența părților. Instanța de recurs fixează data examinării recursului și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului de depunere a referinței.

Colegiul penal, ținând cont de faptul că, spețа deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art. 471 alin.(1) din Codul contravenţional, a procedat la examinarea cauzei contravenționale fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

Astfel, la data de 05 octombrie 2023 în adresa instanței de recurs a parvenit referința depusă de către agentul constatator, executorul judecătoresc Iacob Miron prin care se solicită respingerea recursului declarat de Mariana Bordeniuc, cu menținerea hotărârii primei instanțe fără modificări. Menționând că, există o contradicție intrinsecă între indicarea ap. 36 din șos. Hâncești 70/4 de către recurentă cu adresă de corespondență și nerecepționarea hotărârii judecătorești comunicată în data de 15 februarie 2023. Contravenienta nu a recepționat hotărârea din 24 ianuarie 2023 pentru că nu a dorit să o recepționeze. În așa împrejurări temei pentru a o repune în termenul de recurs nu sunt. În orice altă situație poate fi casată orice hotărâre irevocabilă, chiar comunicată în modul corespunzător. Din materialele cauzei, corespondența expediată în adresa cet. Mariana Bordeniuc, la „domiciliul" acesteia din șos. Hîncești nr. 70/4 ap. 36 nu este recepționată de către recurentă. Prin procesul verbal din 18 august 2022, executorul judecătoresc a stabilit faptul nerecepționării corespondenței de către debitorul Bordeniuc Mariana, contravenient în prezenta cauză. Exact aceeași concluzie se desprinde din cercetarea plicului cu avizul DS 8008024021AS, prin care a fost comunicată hotărârea primei instanțe. În asemenea împrejurări alegațiile recurentei sunt menite să inducă în eroare instanța de recurs și să formeze temei de repunere în termen nevalabil.

La fel, la data de 11.10.2023 în adresa instanței de recurs a parvenit și referința depusă de reprezentantul creditorului Sorin Stati prin care solicită respingerea recursului declarat de către contravenienta Mariana Bordeniuc, ca tardiv or după caz nefundat și neîntemeiat; cu menținerea în vigoare a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 24.01.2023 și a procesului verbal contravențional din 15.07.2022, întocmit de către executorul judecătoresc Iacob Miron în privința debitorului/contravenientului Mariana Bordeniuc, prin care a fost consatată vinovăția ultimei în comiterea contravenției prevăzute de art. 318 alin. (1) Cod contravențional

4. Judecând recursul declarat, examinând materialele cauzei, raportând situaţia de fapt la cea de drept, Colegiul penal ajunge la concluzia că recursul declarat urmează a fi admis, hotărîrea Judecătoriei Chişinău sediul Buiucani din 24 ianuarie 2023, urmând a fi casată, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeaşi instanţă, în alt complet de judecată, reieşind din următoarele considerente:

Colegiul Penal conchide, că reieșind din prevederile art. 473 alin. (1), pct. 2 lit. c) Cod contravențional, se atestă că, instanța de recurs urmează a adopta una dintre următoarele decizii: să admită recursul, să caseze hotărârea atacată, și să dispună rejudecarea cauzei în primă instanță, neprevăzându-se

dreptul de a judeca cauza potrivit modului instanței de fond, efect ce impune instanței de recurs casarea hotărârii și remiterea cauzei la o nouă rejudecare.

5. Colegiul penal reiterează că, instanța de recurs dispune rejudecarea cauzei în primă instanță dacă este necesară administrarea de probe suplimentare, dacă a constatat încălcări ale normelor de procedură privind formarea completului instanței de judecată, privind citarea obligatorie a părților, privind respectarea dreptului la apărare şi a dreptului la interpret, precum şi dacă a constatat încălcări ale prevederilor art.33-35 din Codul de procedură penală aplicate corespunzător.

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, Colegiul penal constată că deși prima instanță își întemeiază concluzia și apreciază circumstanțele de fapt a cauzei prin prisma normelor legale care statuează că, autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția persoanei, cât şi cele care dezvinovățesc persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional, precum şi circumstanțele atenuante sau agravante, însă la caz instanța de judecată a încălcat normele procedurale care duc nemijlocit la efectuarea acestor acțiuni.

Conform art. 466 Cod contravențional, hotărârile judecătorești contravenționale pot fi atacate cu recurs, pentru a se repara erorile de drept, în următoarele temeiuri: a) nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei; b) ședința de judecată nu a fost publică; c) *cauza a fost judecată fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, s-a aflat în imposibilitatea de a se prezenta sau de a înștiința instanța despre imposibilitate*; d) hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau dispozitivul hotărârii redactate nu corespunde dispozitivului pronunțat după deliberare; e) nu au fost întrunite elementele constitutive ale contravenției sau instanța a pronunțat o hotărâre de sancționare pentru o altă faptă decât cea imputată contravenientului, cu excepția cazurilor de reîncadrare juridică a acțiunilor lui în temeiul unei legi mai blânde; f) contravenientul a fost sancționat pentru o faptă neprevăzută de prezentul cod; g) s-au aplicat sancțiuni în alte limite decât cele prevăzute de lege sau nu corespund faptei săvârșite sau persoanei contravenientului; h) contravenientul a fost supus anterior răspunderii contravenționale pentru această faptă sau există o cauză de înlăturare a răspunderii contravenționale, sau aplicarea sancțiunii a fost înlăturată de o nouă lege ori anulată de un act de amnistie, sau a intervenit decesul contravenientului ori împăcarea părților în cazul prevăzut de lege; i) faptei săvârșite i s-a dat o încadrare

juridică greșită; j) a intervenit o lege mai favorabilă contravenientului; k) Curtea Constituțională a declarat neconstituțională prevederea legii aplicate; l) instanța de judecată internațională, prin hotărâre în o altă cauză, a constatat o încălcare la nivel național a drepturilor și libertăților omului care poate fi reparată și în cauza respectivă.

Astfel, Colegiul penal lecturând textul hotărârii recurate, în raport cu circumstanțele faptice stabilite mai sus şi ținând cont de prevederile legale aplicabile în speță, menționează că, instanța de fond nu a dat o apreciere cumulului de probe și nu a ținut cont de cerințele art.457-458 Cod contravențional, care prevăd examinarea contravenției sub toate aspectele, complet și obiectiv, clarificând circumstanțele ce au importanță pentru soluționarea justă a cauzei.

6. Se subliniază că, CEDO, în speța *Luka contra României* a evidențiat că art.6 implică faptul că deciziile instanțelor trebuie să precizeze în mod suficient motivele pe care se întemeiază, astfel încât să arate că părțile au fost ascultate și să garanteze posibilitatea unui control public al administrării justiției. Altfel spus, art.6 îi atribuie „instanței" obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora și fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument *(Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, , pct.19-20, pct.59 și 61).* Curtea evidențiază că trebuie să se țină seama de relevanța și incidența argumentului sau motivului cu privire la care instanța nu s-a pronunțat la încheierea cauzei *(Jahnke și Lenoble împotriva Franței (dec.), nr.40490/98 și Dima împotriva României, 16.11.2006).*

Din interpretarea art.6 al CEDO, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora.

7. Art.455 alin.(1) și (3) Cod contravențional prevede că, *ședința de judecată a cauzei contravenționale are loc cu citarea părților. Neprezentarea în ședință a făptuitorului sau a victimei, agentului constatator legal citate, fără motive întemeiate, nu împiedică judecarea cauzei contravenționale*.

8. Colegiul explică faptul că, contradictorialitatea procesului presupune posibilitatea părților în proces civil sau penal de a cunoaște toate probele sau observațiile anexate la dosar și de a le comenta.

9. Prin urmare, din materialele cauzei rezultă că instanța de fond a examinat cauza în lipsa contravenientei Mariana Bordeniuc, din motive neînțelese instanței de recurs, prima instanță, fără a lua în considerație faptul lipsei citării legale a ultimei, a examinat în fond cauza contravențională.

Or, în speță, se atestă că contravenienta Mariana Bordeniuc nu a fost citată în mod legal despre data, ora și locul ședinței de judecată care a avut loc pentru data de 26.12.2022, or adresa de domiciliu a lui Mariana Bordeniuc, IDNP *****, a.n. ***** conform datelor din buletinul de identitate este mun. Chișinău, șos. *****.

Astfel la materialele cauzei nu se regăsește dovada citării legale la adresa de domiciliu a lui Mariana Bordeniuc, ori fila dosarului nr. *(106)* și *(106 A)* unde este indicat scrisoarea și avizul recomandat prin care se rezumă că a fost expediată citația, este indicat că aceasta a fost remisă la adresa mun. Chișinău, str. *****.

Prin urmare instanța de fond, urma să întreprinsă toate măsurile în vederea îndeplinirii procedurii de citare legală a acesteia, astfel judecând cauza în lipsa subsemnatei, încălcând în acest sens dreptul la apărare a recurentei garantat de Codul contravențional, Constituția Republicii Moldova și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Prin faptul examinării cauzei în lipsa participanților la proces a avut loc o încălcare directă a articolului 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale, care garantează dreptul la un proces echitabil, adică dreptul oricărei persoane la judecarea în mod echitabil a cauzei, în mod public, într-un termen rezonabil, de către o instanță independentă şi imparțială, instituită de lege.

Articolul 6 al Convenției mai garantează şi dreptul învinuitului să participe la examinarea procesului său penal. Acest drept face parte implicit din noțiunea de principiu al contradictorialității şi poate să derive din garanțiile conținute la literele c), d) şi e) ale articolului 6 paragraful 3 - „dreptul acuzatului de a se apăra el însuși", „ de a solicita audierea martorilor acuzării şi să obțină citarea şi audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca şi martorii acuzării".

Lezarea dreptului la un proces echitabil constă, în cazul dat, în aceia, că instanța de fond a examinat cauza în lipsa victimei, iar prezența acesteia la examinarea cauzei contravenționale era obligatorie.

10. Potrivit prevederilor art.382 Codul contravențional, (*1) Citarea este o acțiune procedurală prin care autoritatea competentă să soluționeze cauza contravențională asigură prezentarea persoanei în fața sa pentru desfășurarea normală a procesului contravențional. (2) Citarea se face prin invitație scrisă, care se înmînează de către autoritatea competentă sau se expediază prin poștă, prin notă telefonică sau telegrafică, prin telefax, prin poştă electronică sau prin alt mijloc în cazul în care autoritatea poate dovedi că citaţia a fost primită sau a fost transmisă persoanei citate, dar aceasta a refuzat să o primească. (3) Citarea se face în aşa fel ca persoana chemată să primească invitația cu cel puţin 5 zile înainte de data cînd ea trebuie să se prezinte în faţa autorității respective. (4)*

Persoana este obligată să se prezinte la data, ora şi în locul indicate în citaţie. În cazul imposibilităţii de a se prezenta, persoana este obligată să informeze organul respectiv, indicând motivul, precum şi să convină data şi ora când se va putea prezenta. (5) În cazul în care nu anunţă autoritatea despre imposibilitatea de a se prezenta la data, ora şi în locul indicate în citaţie ori în cazul în care nu se prezintă nemotivat, persoana poate fi supusă amenzii judiciare, în conformitate cu art.201 din Codul de procedură penală, sau aducerii silite. Neprezentarea nemotivată a persoanei nu împiedică examinarea cauzei. (6) Acţiunea procedurală de citare a persoanei în timpul procesului contravenţional se efectuează în conformitate cu art.237-242 din Codul de procedură penală. (7) Actele de procedură se comunică persoanei potrivit regulilor de citare.

Acțiunea procedurală de citare a persoanei în timpul procesului contravențional se efectuează în conformitate cu art. 237-242 din Codul de procedură penală.

11. În acest context, Colegiul penal reține că, contravenienta Mariana Bordeniuc a fost limitată de a participa la examinarea cauzei, astfel la cazul dedus judecății se atestă faptul că la materialele cauzei nu este prezentă dovada de citare legală a contravenientului, a cărei prezență era necesară în vederea respectării principiului contradictorialității și examinării cauzei sub toate aspectele, complet și obiectiv, or pe de o parte instanța își motivează soluția prin faptul că agentul constatator și contravenientul fiind citați în mod legal cunoscând despre locul, data și ora ședinței de judecată ce se confirmă prin avizele de recepție anexate la dosar, nu s-au prezentat, nu au informat instanța de judecată despre motivele neprezentării, nu au solicitat amânarea examinării cauzei pentru o altă dată, iar pe de altă parte Colegiul reține că la materialele cauzei nu se atestă avizul recepționat de contravenient și apărător, ceea ce se atestă că nu au fost citați legal, examinând cauza contravențională în lipsa acestora.

12. Astfel, se reține că la judecarea cauzei nu au fost respectate prevederile legale ce ține de citarea legală a participanților la proces, nefiind respectată procedura de examinare a unei cauze contravenționale, în așa mod, încălcând dreptul părților la un proces echitabil și dreptul de a-și susține poziția. Astfel, contravenienta Bordeniuc Mariana nu a avut posibilitatea de a prezenta probe în susținerea poziției sale, de a solicita audierea unor martori, de a înainta obiecții și de a face uz de toate celelalte drepturi garantate de art.6 din Convenție, inclusiv de dreptul de a se expune asupra circumstanțelor cauzei.

13. Cu privire la respectarea dreptului la apărare, CEDO a reținut posibilitatea „părții acuzate” (a contravenientului) de a solicita și obține audierea unor martori în condiții de contradictorialitate, de a depune obiecții, de a aduce explicații și de a cunoaște învinuirea adusă.

Relevantă pentru prezenta speță este cauza *Ziliberberg contra Moldovei* din 01.02.2005, unde Curtea Europeană a constatat, la §40, că articolul 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, interpretat în ansamblu, garantează dreptul persoanei acuzate de a participa efectiv la procesul său penal. Acesta include, *inter alia*, nu doar dreptul de a fi prezent, ci și dreptul de a audia și de a urmări procesul. Acest drept face parte din esența conceptului procedurii contradictorii și poate fi dedus din garanțiile prevăzute în sub-paragrafele (c), (d) și (e) ale paragrafului 3 al articolului 6 – „*să se apere el însuși*", „*să întrebe sau să solicite audierea martorilo*r" și „*să fie asistat în mod gratuit de un interpret*, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere". Este dificil de a vedea în această cauză cum petiționarul ar fi putut să-și exercite aceste drepturi fără a-i fi respectate garanțiile minime ale dreptului la un proces echitabil.

Colegiul subliniază că, examinarea cauzei în lipsa participanților nu reprezintă altceva decât încălcarea principiilor contradictorialității, egalității și disponibilității părților de drepturile procesuale, deoarece pune din start într-o poziție defavorabilă partea absentă. Respectiv, aceste încălcări de procedură nu-i dau posibilitate instanței de recurs să examineze cauza contravențională în fond, fără a trimite dosarul la o nouă examinare.

Astfel Colegiul reține că potrivit materialele cauzei contravenționale se atestă că contravenienta Bordeniuc Mariana nu a fost legal citată, nefiind în cunoștință despre data, locul și ora examinării cauzei, ceea ce atestă că recurenta nu a fost în posibilitate să-și exercite dreptul de a participa efectiv la procesul său contravențional, astfel nefiindu-i respectate garanțiile minime ale dreptului la un proces echitabil, or una din garanțiile prevăzute în sub-paragrafele (c), (d) și (e) ale paragrafului 3 al articolului 6 CEDO *este să se apere el însuși.*

Elucidarea tuturor împrejurărilor menționate are o mare importanță la examinarea corectă a cauzei, ceea ce instanța de judecată nu a efectuat, prin ce au fost ignorate normele dreptului procedural și dreptul la un proces echitabil, care neapărat servește drept temei pentru anularea hotărârii atacate și remiterea cauzei la o nouă examinare, în aceiași judecătorie, în alt complet de judecată.

Așadar, instanța de fond nu a examinat cauza sub toate aspectele, în mod complet și obiectiv, fără a clarifica circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei, fiind necesară respectarea normelor privind citarea obligatorie a părților, astfel că, Colegiul penal admite cererea de recurs, casează hotărârea contestată și dispune rejudecarea cauzei în primă instanță, de către un alt complet de judecată.

14. Instanța de fond trebuie să înlăture lacunele comise la examinarea cauzei, să citeze legal părțile și în funcție de probele acumulate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

15. În conformitate cu prevederile art. 473 alin. (1) p.2) lit. c) Cod Contravențional, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru –

D E C I D E:

Recursul declarat de către contravenienta Mariana Bordeniuc se admite, casează total hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 24 ianuarie 2023, prin care Bordeniuc Mariana ***** a fost declarată vinovată de comiterea contravenției prevăzută la alin. 1 al art. 318 Cod Contravențional al R Moldova și în temeiul acestei Legi i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 30 (treizeci) unități convenționale, echivalentul a 1500 (una mie cinci sute) lei MD, *și trimite cauza la rejudecare în aceeaşi instanță, în alt complet de judecată.*

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecător: ***Oxana Robu***

Judecător: ***Vitalie Budeci***

Judecător: ***Vladislav Schibin***